

۵۰۰
برنامه

در حکم ۹۳ مصوبه برنامه چهارم تحول و پیشرفت شهر تهران (برنامه توسعه چهارساله) شاخصی با عنوان ایجاد زمینه‌های مشارکت زنان و خانواده در پروژه‌های شهری (تهران خانواده) ۵۰۰ برنامه تا پایان سال ۱۴۰۴ تعیین شده است. به این صورت که تا پایان امسال، ۱۰۰ برنامه و برای سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ هر کدام ۲۰۰ برنامه پیش‌بینی شده است. شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه شهرداری، سمن‌ها و ستاد راهبردی مدیریت محله در این خصوص، همکاری لازم را خواهند داشت.

۴۵۰
پروژه

طبق حکم ۹۴ برنامه چهارم تحول و پیشرفت شهر تهران، ۴۵۰ پروژه محلی در قالب رویداد ریحان‌شهر باید به اجرا برسد. ۲۰۰ پروژه از این تعداد طی سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴، دریافت، داوری و به مرحله اجرا خواهد رسید.

طرحی برای زنده کردن هویت یک شهر

دکتر محمدامین توکلی زاده، معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران از ویژگی‌های سومین رویداد ریحان‌شهر می‌گوید

گفته می‌شود که رویداد ریحان‌شهر اساساً برای بهتر شدن شرایط زندگی تهران و بهبود سبک زندگی شهروندی به اجرا درآمده است با توجه به اینکه مرحله اول و دوم این رویداد به پایان رسیده و مرحله سوم آن آغاز شده است، نظر شما درباره این طرح تا اینجای کار چیست؟

بنای گفت‌وگوی تحول نرم افزاری پایتخت در سال گذشته بر آن بود که هویت بر مبنای درست تمدن‌ساز باشد و از هویت ملی، اسلامی و انقلابی کار را آغاز کند. در واقع به یک منظومه کامل اندیشه‌ای که در این شهر بتواند متبلور شود، تسری بخشد. اولویت سبک زندگی و صیانت از آن، موضوعی ایرانی نیست بلکه در همه دنیا و در کشورهای که

برخاسته از یک تمدن ریشه دار هستند، صیانت از هویت و شکل‌دهی به سبک زندگی بسیار اهمیت دارد. رویداد ریحان‌شهر هم یک طرح هویت محور است؛ هویتی که می‌تواند تمدن‌ساز باشد. ریحان‌شهر نگاه به آینده دارد. با اجرایی شدن آن می‌توان امیدوار بود که تهران در آینده‌ای نه چندان دور به یک شهر ایده آل برای زندگی تبدیل شود.

برای پیشبرد رویداد ریحان‌شهر چه محورهایی در نظر گرفته شده است؟

ایده «ریحان‌شهر» از جمله ایده‌هایی است که مدیریت شهری برای تحول نرم‌افزاری شهر، دست در دست مردم قرار داده است؛ به خصوص در حوزه‌هایی که بانوان و زنان می‌توانند ایده‌پردازی کنند. از این رو ۲ محور اساسی در تهران مبنای کار قرار گرفته تا براساس آن طرح‌های کلان، راه خود را باز کنند و بتوانند آهسته آهسته در شهر تسری

یابند. قطعاً این مهم بدون مردم و مشارکت مردمی اجتماعی نمی‌تواند محقق شود. شهرداری تهران در حوزه مردمی‌سازی، روش‌های مختلفی را به کار برده تا بتواند با یک حرکت جمعی و شهروندی راه خودش را باز کند.

پیش‌بینی تان از چشم‌انداز اجرای ریحان‌شهر در آینده چیست؟

شهری به وسعت ۷۰ هزار هکتار و ۱۰ میلیون

مژگان مهرابی
روزنامه‌نگار

ریحان‌شهر؛ طرحی نو برای آبادانی شهر که قرار است با ایده‌های خوب بانوان پایتخت اجرا شود. در واقع از ابتکارات می‌تواند تحول چشمگیری در افزایش کیفیت زندگی و تحقق عدالت اجتماعی در شهر ایجاد کند. رویداد ریحان‌شهر، علاوه بر بهبود شرایط شهرنشینی، امکانی را فراهم می‌آورد تا بانوان خلاق و خوش‌فکر دست در دست هم دهند و با دقت مضاعف داشته‌ها و نداشته‌های محله خود را بررسی کنند و به گوش مسئولان برسانند؛ کاستی‌هایی که ریحان‌شهر و اینکه در آینده چه بازتابی خواهد داشت با دکتر محمدامین توکلی زاده، معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران و دکتر مریم اردبیلی، مشاور شهردار و مدیر کل امور زنان و خانواده شهرداری تهران گفت‌وگو کرده‌ایم.

برساند که نیازمند ایده باشد؛ ایده‌ای که هم قابل اجرا و هم مسئله‌محور و راهگشا باشد. در «ریحان‌شهر» ما شاهد تمیز دادن تفاوت‌ها و تنوع‌ها هستیم؛ چه به لحاظ موضوعی و چه از نظر تخصصی.

همین ما را وادار می‌کند که متنوع بیندیشیم و اقدام کنیم و بتوانیم الزامات و اقتضاهای یک محله را حتماً در اجرا ببینیم. اینکه الان به رخداد سوم رسیده ایم حسن خوبی است که شکل گرفته و ایده‌های شهروندان را به سرانجام رسانده است. در واقع طرح‌های مردم، سرمایه اصلی ما برای ادامه راه است. همه تلاش خود را به کار گرفته ایم تا با ایده پروری، همان سرمایه ارزشمندی که در «ریحان‌شهر» حاصل می‌شود، یک الگو برای شهرهای دیگر هم بسازیم.

جمعیت از ۳۵۳ محله، تنوع قومی، تنوع مذهبی و یک تنوع فرهنگی بسیار دارد که حتماً با یک ایده نمی‌تواند به سرانجام برسد؛ برخی از محله‌ها کاملاً بومی هستند و هویت محلی دارند. مبنای شکل‌گیری شان اجتماع بوده است. البته در جاهای دیگر با محله‌هایی با ماهیت مهاجرپذیری مواجه هستیم که اگر قرار باشد برای انجام کارها از طرح و ایده یکسان استفاده کنیم، قطعاً پیروز نخواهیم شد.

برای اینکه ریحان‌شهر موفق شود چه پیشنهادی می‌دهید؟

بهترین راه برای موفق شدن طرح ریحان‌شهر، برنامه‌ریزی است. برنامه‌نویسی براساس راه‌ها و سیاست‌ها، می‌تواند کار را به جایی

دکتر مریم اردبیلی، مشاور شهردار و مدیر کل امور زنان و خانواده شهرداری تهران:

ریحان‌شهر؛ طرحی برای نقش‌آفرینی اجتماعی بانوان

این روزها درباره طرح ریحان‌شهر زیاد می‌شنویم. اغلب بانوانی که به سراهای محله رفت‌وآمد می‌کنند از مزیت‌های این طرح می‌گویند و همت خود را به کار بسته‌اند تا در اجرایی شدن این طرح نقشی داشته باشند. درباره ریحان‌شهر توضیح دهید و اینکه چرا این اسم برای آن انتخاب شده است؟

ریحان‌شهر رویدادی است که در پی شناسایی، توانمندسازی و بهره‌گیری از پتانسیل و ظرفیت کنشگران اجتماعی زن یک محله شکل می‌گیرد. آنها با مشارکت هم ایده‌ها و برنامه‌های خلاقانه خود را به شیوه اجتماع‌محور محلی در محله‌های شهر تهران اجرا می‌کنند. این رویداد در نظر دارد تا با رویکرد خانواده‌محور در فعالیت‌ها و واگذاری اقدامات محله‌محور، هویت و تعلق زنان و خانواده‌ها به شهر را ارتقا دهد. ریحان‌شهر یک جریان اجتماعی است و یک فرایند است که ضمن شناسایی ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل محله و خانواده‌ها، کنشگری زنان را در محله شتاب می‌بخشد. اما اینکه چرا اسم این طرح را ریحان‌شهر گذاشته‌ایم به دلیل خاصیت وجودی بانوان است. بانوان روح خانواده‌ها و جامعه هستند. با کمک آنها مسائل و چالش‌های پیش‌رو بررسی و برطرف می‌شود.

هدف از اجرای رویداد ریحان‌شهر چیست

و قرار است چه تحولی در شهر ایجاد شود؟

در اغلب طرح‌ها و برنامه‌ها، اجرای مراحل از بالادست به پایین جریان پیدا می‌کند که این رویکرد با روح مردمی‌سازی در تناقض است. در طرح ریحان‌شهر عکس این موضوع اتفاق می‌افتد. ابتدا کنشگران محله مسائل محله را واکاوی و تحلیل می‌کنند. سپس ایده و نظر خود را در قالب طرح به اداره کل امور زنان و خانواده ارائه می‌دهند. در آخر اداره کل نیز در نقش تسهیلگر و حمایتگر به اجرای این طرح توسط مجریان و پیشنهاددهندگان کمک می‌کند. زنان به دلیل ذات بهبوددهندگی، توانایی زنده کردن محله‌ها و شهر را دارند و حلال مشکلات هستند. به یمن انقلاب اسلامی، کنشگری زنان روح تازه‌ای پیدا کرده که به حضور فعال زنان و نقش‌پذیری اجتماعی آنها در جامعه منجر شده است؛ زنانی که به صورت خستگی‌ناپذیر در خانواده و جامعه، بانی تغییرات بزرگی شده‌اند. زنان باید در عرصه شهری مشارکت فعال داشته باشند. شهر تهران پر از ظرفیت است و امروز گستره فعالیت‌های بزرگی در شهر تهران وجود دارد. در صدد هستیم ریحان‌شهر به یک الگو تبدیل شود تا در دوره‌های دیگر مدیریت شهری نیز ادامه پیدا کند. باید براساس نیازها مسیر را چیدمان کنیم که ریحان‌شهر تبدیل به مطالبه مردم شود.

چه عواملی باعث شد امور زنان و خانواده معاونت اجتماعی شهرداری تهران اجرای

ریحان‌شهر را برای تهران ضروری بدانند؟

با توجه به تجربه‌های قبلی، جای این نوع الگوی مشارکت در شهر تهران خالی بود؛ شیوه‌ای که هدفش حمایت از کنشگری و عاملیت زنان در محله باشد و بتواند ارتباط جمعی و خانوادگی در محله‌های شهر تهران ایجاد کند. با یک نگاه اجمالی می‌شود به ایده‌های زنانه در امور شهر پی برد. از این رو می‌خواهیم این نگاه را تقویت کنیم. در مدل مشارکتی ریحان‌شهر، برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی از پایین به بالا و از سطح خانواده‌ها در محله ترسیم می‌شود. هدف ما خلق روایت فعالیت‌های زنان در محله‌ها و ایجاد نوآوری اجتماعی است. ما به دنبال آن هستیم که بستر مشارکت‌های مردمی توسعه پیدا کند.

تهران تا چه اندازه توانسته امکانات رفاهی و امنیتی را برای زنان فراهم کند؟ به عبارتی، شهر چند درصد زنانه و چند درصد مردانه است؟

تلاش‌های بسیاری برای توسعه زیرساخت‌های ویژه بانوان از جمله مجموعه‌های فرهنگی، ورزشی، شهربانو، شهردخت‌های نوآوری، بوستان‌های بانوان و مراکز کارآفرینی کوثر شده است. همچنین برنامه‌های آموزشی و توان‌افزایی در این زیرساخت‌ها برای بانوان فراهم شده است. بازارچه‌های دائمی و موقت در سطح شهر، اجرای برنامه‌های متنوع آموزشی، فرهنگی و تفریحی از جمله

موردی است که می‌توان به آن اشاره کرد. با این وصف هنوز از وضعیت مطلوب خیلی فاصله داریم. امیدوارم با پیگیری و مطالبه‌گری و همکاری بین‌بخشی در شهرداری تهران، رویکرد خانواده‌محور در همه برنامه‌های شهرداری اجرا و شهر تهران به شهر خانواده‌محور تبدیل شود.

این طرح از کی اجرا شده و چقدر پیش رفته است؟

اولین رویداد ریحان‌شهر ۲۲ دی‌ماه ۱۴۰۰ شروع شد که البته دبیرخانه آن به‌طور دائم فعال بوده و طرح‌ها و ایده‌های شهروندان را دریافت می‌کند. در سال اول تعداد ۲۵۵ ایده ۵۹ طرح و در سال ۱۴۰۱ تعداد ۱۴۸ طرح به دبیرخانه ارسال شده است.

میزان رضایت بانوان چقدر بوده است؟

گروه‌هایی که برای دبیرخانه ریحان‌شهر طرح ارسال کرده‌اند و موفق به ثبت و اجرای ایده خود شده‌اند، رضایت خود را از رویکرد حمایتی - تسهیلگری این رویداد ابراز کرده‌اند.

ریحان‌شهر در نقطه خاصی از تهران اجرا می‌شود یا همه مناطق را در برمی‌گیرد؟

نقطه هدف این طرح همه مناطق و ۳۵۳ محله شهر تهران است.